

23.11.2020

Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntö VN/16660/2020

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland toimii digitaalisen liikenteen ja kuljetuksen kehittämisen yhteistyöfoorumina. ITS Finland on voittoa tavoittelematon asiantuntijaverkosto, johon kuuluu yli 100 jäsenorganisaatiota, joissa työskentelee yli 30 000 työntekijää. Yhdistyksen tavoitteena on edistää liikenteen digitalisaation ja liikenteen uusien palvelujen kehittämistä ja skaalautumista. Tässä työssä kaikki dataan liittyvät ratkaisut ovat erittäin tärkeässä roolissa. ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Avoimen datan direktiivin missiona on avata julkisen sektorin hallussa oleva data käytettäväksi kaupallisiin ja muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin. Tiedonhallintalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että arvokkaat tietoaineistot sekä tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvät tiedot (dynaaminen data) olisivat saatavilla teknisten rajapintojen kautta tai tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona. Julkisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvän tiedon olisi oltava saatavissa sähköisessä muodossa. Lisäksi julkisuuslaissa säädettäisiin, että arvokkaiden tietoaineistojen on oltava saatavilla maksutta.

Liikennealalla avoimen datan hyödyntäminen osana palvelukehitystä on jo vakiintunutta toimintaa ja julkiset toimijat ovat olleet aktiivisesti edistämässä datan avaamista. Liikennesektorilla datan avaamista on edistänyt mm. liikennepalvelulaki, joka jo nykyisellään velvoittaa markkinatoimijat avaamaan olennaiset tiedot koneluettavassa muodossa avoimen rajapinnan kautta eli ehdotettu laki ei olennaisesti muuta nykytilannetta. Sen sijaan datatalouden näkökulmasta mielenkiintoisimmat mahdollisuudet ja ns. disruptiiviset palvelut löytyvät kuitenkin usein erilaisista sektorirajat ylittävistä integraatioista, joita esitysluonnos toivottavasti edistää. Liikenteen digitalisointumisen ja datapohjaisen palveluliiketoiminnan kehitys on tiiviisti yhteydessä muiden yhteiskunnan sektoreiden kehityskulkuihin. Liikenteen, energian, asumisen ja rakentamisen digitaalisten rajapintojen ja avoimen datan avulla kyetään toimialojen synergioita hyödyntämään aiempaa tehokkaammin. Erityisen suurta potentiaalia näemme dynaamisen datan avaamisessa, joka avaa uusia mahdollisuuksia reaaliaikataloudelle. Parhaimmillaan avoimen datan direktiivin toimeenpano avaa ovia uusille innovatiivisille liiketoimintamalleille.

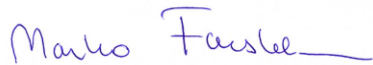
Suomessa digitalisaatioon perustuvien palvelujen osuus BKT:sta on keskitasoa suurempi ja Suomessa on tutkimusten mukaan useimpiin muihin EU-maihin verrattuna paremmat digitaaliset perustaidot sekä parempi digitaalinen infrastruktuuri. Vuonna 2018 EU:n datatalouden arvo oli 377 mrd euroa eli 2,6 % bruttokansantuotteesta. 2020 mennessä lukeman arvioidaan nousevat 477 mrd euroa kun 2025 puhutaan jo yli 1050 mrd euroa eli yli 6 % EU:n bruttokansantuotteesta.

23.11.2020

Eli toimet, joilla voidaan parantaa eurooppalaista datataloutta, ovat todennäköisesti Suomessa nopeimmin käyttöönotettavissa ja hyödyttävät siten myös Suomen taloutta.

Kokonaisuutena lainsäädäntöesityksen tavoitteet ovat erittäin kannatettavia. Avaamalla omia tietovarantojaan ja rajapintojaan julkiset toimijat voivat tehostaa sekä omaa toimintaansa että edistää uusien innovatiivisten digitaalisten palveluiden kehittymistä ja käyttöä. On kuitenkin hyvä huomata, että direktiivi on luonteeltaan minimiharmonisointia eli se asettaa vähimmäistason julkisen sektorin ja julkisten yritysten hallussa olevan tiedon sekä tutkimusaineistojen uudelleenkäytölle. Edelläkävijäaseman säilyttäminen vaatii kuitenkin jatkuvaa kehittymistä ja panostuksia, joita lainsäädännöllä edesautetaan. Kansallinen kilpailukyky on aina suhteellista eli vähimmäistasoa vastaavalla tiedon avaamisella ei yleensä voida parantaa suhteellista kilpailukykyä. Tämän vuoksi datan ja rajapintojen avaamista tulisi tarkastella kansallisen kilpailukyvyn ja erityisesti yritysten kilpailukyvyn näkökulmista. Eli vähimmäistason rinnalla olisi tärkeää tarkastella mitä tässä yhteydessä tarkoittaisi julkisen datan maksimaalinen avaaminen.

Kunnioitavasti

Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja